

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
teija.liimatainen@pirha.fi

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Valtuustoaloite: Hoitohenkilökunnan avuksi palkataan avustavaa henkilöstöä, kuten hoiva-avustajia ja sihteerien työtä tekeviä. Näillä toimenpiteillä hoitohenkilökunnalta vapautuva aika ohjataan potilaiden hoitoon

Keskustan valtuustoryhmän aluevaltuutettu Katariina Pylsy on tehnyt valtuustoaloitteen 3.10.2022, jossa ehdotetaan julkisen sektorin palveluissa toimivien lääkärien ja sairaanhoitajien avuksi palkataan avustavaa henkilökuntaa, kuten hoiva-avustajia ja sihteerien työtä tekeviä. Hoiva-avustajat täydentävät työllään asiakkaan hoivan kokonaisuutta niin, että hoitajat voivat keskittyä sairaanhoidollisiin tehtäviin. Sihteerityötä tekevät vapauttavat lääkäreitä tietotekniseltä työtaakalta. Näin hoitohenkilökunnan vapautuva aika ohjataan potilaiden hoitoon. Potilastietojärjestelmien ja muiden ohjelmien käyttöönotossa tulisi entistä enemmän kuulla henkilöstöä ja valita helppokäyttöisiä ja toimintavarmoja järjestelmiä sekä järjestää ohjelmien käyttäjille aktiivista käyttökoulutusta.

Pirkanmaa hyvinvointialueen tulee selvittää myös, miten voidaan hyödyntää kunnista alle 100 prosentin työajalla siirtyvän henkilöstön kokonaistyöpanos tähän tarkoitukseen. Sekä niiden, jotka ovat kunnissa tehneet muun työn lisäksi sote-työtä ja siirtyvät hyvinvointialueelle kokoaikaisesti.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Valtuustoaloite on hyvin ajankohtainen sekä valtakunnallisesti että Pirkanmaan hyvinvointialueella. Pirkanmaan hyvinvointialueella asia liittyy tiiviisti strategiaan ja sen toimeenpano-ohjelmaan Kärkeen 3 Hyvinvoivat työntekijät. Toimeenpano-ohjelman työ aloitettiin keväällä 2023 ja vuonna 2024 on tavoite saada aikaiseksi konkreettisia toimenpiteitä.

Hyvän työn ohjelma

Sosiaali- ja terveysministeriössä on meneillään Hyvän työn ohjelma - Vetoa ja pitoa sote-alalle 2024–2027, joka perustuu Petteri Orpon hallitusohjelmaan. Ohjelma sisältää sekä pitkän että lyhyen aikavälin toimenpiteitä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpulan helpottamiseksi. Ohjelma sisältää kuusi kokonaisuutta ja laajan keinovalikoiman. Yhtenä kokonaisuutena on henkilöstön työjaon selkiyttäminen, jossa tavoitteena on parantaa ammattihenkilöstön mahdollisuuksia keskittyä omaa osaamistaan vastaavaan työhön muun muassa lisäämällä tukipalveluiden ja avustavan henkilöstön käyttöä. Pirkanmaan hyvinvointialue on ilmoittautunut mukaan henkilöstön työnjakoa koskevaan pilottiin, johon on myös saatu valtionavustusta. Pilotti koskeen sairaalapalveluiden teho-osaston ja Acutan sihteerien työn kehittämistä ja tehtävien siirtoa hoitohenkilökunnalta sihteereille. Yhteensä 20 hyvinvointialuetta sekä Helsinki saivat avustusta hankkeilleen, jotka on toteutettava lokakuun 2024 loppuun mennessä. Tavoite on hyödyntää piloteista saatuja kokemuksia laajemmin eri hyvinvointialueilla.

Kärki 3. Hyvinvoivat työntekijät

Pirkanmaan hyvinvointialueen toimeenpano-ohjelman Kärki 3. Hyvinvoivat työntekijät alakohdassa (3.3.b) tavoitteena on uudistaa ammattilaisten työnjako ja tehtävät vastaamaan heidän osaamistaan ja asiakastarpeita yhdessä henkilöstön kanssa. Työnjaon uudistamisessa tulee kuitenkin huomioida, että vain osa ammattihenkilöiden tehtävistä voidaan korvata avustavalla henkilökunnalla.

Pirkanmaan hyvinvointialueella on käynnissä strategian kärkihanke 3.3 ”Saatavilla olevat henkilöstöresurssit- ja voimavarat on kohdistettu siten, että työntekijöillä on edellytykset onnistua työssään”, jonka yhtenä tavoitteena tavoitteen on selventää henkilöstöryhmien välistä työnjakoa sekä tunnistaa ja poistaa työvaiheita, jotka vievät aikaa, mutta ovat arvoa tuottamattomia. Lisäksi pyritään tunnistamaan työvaiheita, jotka voidaan automatisoida ohjelmistorobotiikan avulla. Lisäksi hyödynnetään maksimaalisesti digitalisaation

mahdollisuudet, esimerkiksi potilaan/asiakkaan osallistaminen oman palvelutapahtuman toteuttamiseen (ajanvaraus, sähköiset lomakkeet), jolloin henkilöstön työaikaa vapautuu muihin tehtäviin. Ikäihmisten- ja vammaisten sekä avopalveluiden palvelulinjoilla sekä sairaalapalveluiden lähisairaaloissa, on parhaillaan (maaliskuu 2024) menossa laajat selvitykset työntehtävien järkevöittämisestä, hukasta sekä arvoa tuottamattomista työvaiheista. Selvitysten jälkeen alkaa muutos- ja implementointivaihe.

Tampereen yliopistollisessa sairaalassa aloitettiin vuonna 2022 henkilöstön työnjaon- ja työnkuvien kehittämishanke, jossa vapautettiin aikaa sairaanhoitajilta lääkelogistista tehtävistä, välinehuoltotehtävistä, sisäisistä potilaskuljetuksista sekä potilasruoanjaosta. Ohjelmistorobotiikalle siirrettiin läheteiden käsittelyyn ja hoidon päättämistietoihin liittyviä rutiinitoimenpiteitä, ja siten vapautettiin osastosihteerien työaikaa. Hankkeen aikana pilotoitiin myös nk. osastoavustajan tehtävää muutamissa yksiköissä. Heille siirrettiin erilaisia yksikön päivittäiseen toimintaan liittyviä ”yleistehtäviä”, kuten tuotteiden tilausta ja kuljetustehtäviä. Osastoavustajat koettiin tarpeellisiksi, mutta taloudellisten haasteiden vuoksi heidän käyttönsä laajentaminen ei ole ollut mahdollista. Myös hoitohenkilöstön rekrytointi tilanne on parantunut viime aikoina sairaalapalveluissa. Hankkeen tuloksia implementoidaan edelleen, ja niitä hyödynnetään myös koko hyvinvointialueen henkilöstön työtehtävien- ja työnjaon kehittämisessä. Hankkeesta on saatavilla myös erillinen raportti, johon on koottu keskeiset tulokset. Hankkeen tuloksista on kiinnostuttu myös sosiaali- ja terveysministeriössä sekä useilla hyvinvointialueilla.

Henkilöstön työtehtäviä pyritään järkevöittämään tekniikan käyttöönotolla. Ohjelmistorobotiikan lisäksi muut tekoälypohjaiset ratkaisut tekevät tuloaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Tästä esimerkkinä puheentunnistusjärjestelmä, jonka sisäänajo on käynnissä hyvinvointialueen eri palvelulinjoilla. Puheentunnistuksella uudistetaan saneluprosessia sekä parhaimmillaan vapautetaan osastosihteereiden työaikaa muihin tehtäviin. Hoitajien ja lääkäreiden tietokoneella viettämästä ajasta ja kirjaamisesta, on käyty sisäistä sekä julkista keskustelua. Kirjaamista ohjaa tällä hetkellä laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (tullut voimaan 1.1.2024) ja sosiaali- ja terveysministeriön asetus käyttöoikeudesta asiakastietoon. Taustalla on myös potilaslaki, tietosuoja-asetus ja laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä.

Tietojärjestelmissä on kaikki potilaan/asiakkaan hoidon suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin liittyvä tieto. Tietokoneella vietetty aika ei tarkoita kokonaisuudessaan kirjaamiseen käytettyä aikaa, vaan tietojärjestelmistä luetaan muun muassa potilaan hoito- ja tutkimustietoja, haetaan tietoa potilaan hoidon toteuttamiseksi (esimerkiksi hoitosuositukset, laboratorio- ja kuvantamisen tutkimustulokset) ja tilataan esimerkiksi potilaskohtaiset ruoat sekä siirtokuljetukset. Erikoissairaanhoidossa sairaanhoitaja käyttää potilashoidossa 20 - 30 erilaista tietojärjestelmää työvuoronsa aikana. Potilashoidon raportointi sekä laadun ja talouden seuranta perustuu kirjattuihin tietoihin. Hoitajien kirjaamisen toteutusta olemme jo vuosia pyrkineet yhtenäistämään, yksinkertaistamaan ja ohjeistamaan ja kouluttamaan työryhmän toimesta. Mobiili-kirjaaminen on vapauttanut osaltaan hoitajien tietokoneaikaa. Aloitamme kevään 2024 aikana kirjaamista koskevan hankkeen, jossa pyrimme löytämään kohdat, joista kirjaamista voidaan poistaa, vähentää sekä täysin automatisoida.

Potilastietojärjestelmien ja muiden ohjelmien käytettävyys ja käyttökoulutus

Aloitteessa todetaan: *”Potilastietojärjestelmien ja muiden ohjelmien käyttöönotossa tulisi entistä enemmän kuulla henkilöstöä ja valita helppokäyttöisiä ja toimintavarmoja järjestelmiä sekä järjestää ohjelmien käyttäjille aktiivista käyttökoulutusta”*. Teema on tärkeä ja ajankohtainen, koska Pirkanmaan hyvinvointialueella ollaan parhaillaan uusimassa keskeisiä asiakas- ja potilastietojärjestelmiä. Uusi yhtenäinen sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2024 loppuun mennessä, ja uusi perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kattava potilastietojärjestelmä otetaan käyttöön asteittain vuosina 2024–2026.

Potilastietojärjestelmän toiminnallisten vaatimusten määrittelyyn osallistui keväällä 2023 yli 200 sote-ammattilaista eri käyttäjäryhmistä. Tarjouksien laadullisessa vertailussa käyttäjien suorittamalla käytettävyydestä on iso painoarvo. Käyttäjäkoulutukset järjestetään siten, että Pirkanmaan hyvinvointialueen omasta henkilöstöstä valitaan eri ammattiryhmistä kouluttajat, jotka kouluttavat kollegansa järjestelmän käyttöön – lääkärit kouluttavat lääkäreitä, hoitajat hoitajia, fysioterapeutit fysioterapeutteja, jne. Hankinnassa korostettiin sitä, että tarjottavalla järjestelmällä on oltava jo valmiiksi tuotannollisia referenssejä Suomessa. Järjestelmän kriittisen luonteen takia ei koettu mahdolliseksi valita käyttöön täysin uutta tai kehitteillä olevaa järjestelmää. Tarjouspyynnössä korostettiin myös sitä, että valittavan

toimittajan kanssa luodaan kehittämiskumppanuus, jolla taataan muuttuvien käyttäjätarpeiden huomiointi myös käyttöönoton jälkeisenä aikana.

Kunnista siirtyneet osa-aikaisten työntekijöiden työpanoksen hyödyntäminen

Kunnista siirtyneiden osa-aikaisten työntekijöiden tehtäväkuvat voivat olla hyvin erilaiset hyvinvointialueella kuin olivat kunnissa ja ne on tarkistettu hyvinvointialueelle siirryttäessä. Hyvinvointialueella ei ole vakansseja käytössä ja henkilöstöä pystytään palkkaamaan avustaviin tehtäviin budjetin sallimissa rajoissa.

Käsittely

Valtuustoaloitteeseen on pyydetty ja saatu kommentit tietohallintojohtaja Pasi Lehmukselta sekä hoitotyön johtaja Elina Mattilalta. Valtuustoaloitevastausta on käsitelty 5.4.2024 HR:n johtotiimissä, sote-palvelujen johtoryhmässä 24.4.2024, konsernipalvelujen johtoryhmässä 2.5.2024 sekä henkilöstöjaostossa 15.5.2024.

Pirkanmaan hyvinvointialue 4.4.2024

Teija Liimatainen, HR-palvelupäällikkö

Taina Niiranen, henkilöstöjohtaja

Pasi Lehmus, tietohallintojohtaja

Elina Mattila, hoitotyön johtaja